Марина АНІСІМОВА
доцент кафедри міжнародного права,
кандидат юридичних наук,
кандидат історичних наук, доцент

Ігор МУХІН
доцент кафедри міжнародного права
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
(м. Ірпінь Київської обл., Україна),
кандидат філософських наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Проголошення Всесвітньою організацією охорони здоров'я (далі – ВООЗ) епідемії нової хвороби, що спричинена коронавірусом SARS-CoV-2, пандемією [1] де-факто засвідчило наявність у сучасному світі ще однієї глобальної проблеми, що охопила різні аспекти життя землян: економічні й соціальні, включаючи міграційні процеси, культурні та багато інших. Серед них, зокрема, опинилися й питання забезпечення прав і основних свобод людини в умовах карантинного періоду, а також проблема легітимності їх обмеження.

Показово, що сам очільник (генеральний директор) ВООЗ Тедрос Аданом Гебрейесус офіційно визнав, що перед політичною елітою світу постало складне завдання – знайти адекватну відповідь на новий досить жорсткий виклик часу, а саме: «знайти потрібний баланс між охороною здоров'я, запобіганням економічних і соціальних збоїв і повагою прав людини» [2].

До того ж вирішити його потрібно якнайшвидше, з огляду на ціну, яку людство вимушено щодня сплачувати за розповсюдження нового вірусу. І сфера (площина), де здійснюється пошук варіантів його розв'язання, стосується не тільки розробки вакцини і не обмежується лише медициною. Проте сьогодні саме медичні й юридичні аспекти перебувають у фокусі уваги широких кіл громадськості у зв'язку із введенням у переважній більшості країн світу спочатку карантинних обмежень різного ступеня жорсткості, а згодом й обов'язкової вакцинації населення чи певних його категорій від COVID-19. Це й зрозуміло, бо лікарі, які працюють з COVIDними пацієнтами й медики-науковці, що розробляли різні варіанти вакцин, спостерігають, відстежують, аналізують їх ефективність та наслідки впливу на організм людини. А юристи так само займаються правовими питаннями, з'ясовуючи обґрунтованість прийнятих урядових рішень щодо обмежень прав і основних свобод людини, запроваджених на час карантину (локдауну),

і введенням обов'язкової вакцинації та їх відповідність міжнародним стандартам у галузі прав людини.

Залишивши медичним фахівцям питання про якість, технології розробки вакцин, їх дієвість та своєчасність (доцільність) проведення вакцинації у період розгортання епідемії й т.п., проаналізуємо, з огляду на обмежений формат публікації, правомірність правових приписів, виданих урядовцями України лише стосовно введення карантину та обов'язкової вакцинації, за вище названими параметрами.

Першим нормативним актом стосовно карантину в Україні стала Постанова Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) №211, що з'явилася березні 2020р.**[3].** У ній таке рішення пояснювалося масовим поширенням COVID-19. Згодом в різні проміжки часу наступними Постановами КМУ карантин був продовжений.

Проаналізуємо легітимність та процедурну відповідність рішення щодо запровадження карантину на території України. Зауважимо, що згідно з Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб» обов'язок щодо прийняття рішення про запровадження карантину в України покладається на КМУ[4]. Процедурно Уряд України таке рішення приймає за зверненням Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) на підставі подання Головного державного санітарного лікаря України з його відповідним обґрунтуванням щодо необхідності запровадження карантину[Там же]. Однак зазначимо, що повноваження Головного санітарного лікаря, які чітко встановлені Законом «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», обумовлюють можливість такого подання про введення карантину лише у випадку запровадження надзвичайного стану на всій території України або в окремих її місцевостях[5].

Під час аналізу чинного законодавства України, не вдалося виявити нормативного документу, що встановлює надзвичайний стан. Це означає, що процедурна складова запровадження карантину не витримана. А тому є всі підстави стверджувати, що з юридичної точки зору карантин є нелегітимним, й відповідно всі запровадженні карантинні обмеження також.

Стосовно введення обов'язкової вакцинації ситуація виглядає аналогічно з урахуванням таких фактів: 1) щеплення від COVID-19 на сьогодні не є обов'язковим, оскільки на рівні закону воно таким не визнано[Там же], що додатково підтверджується також календарем профілактичних щеплень, затвердженим наказом МОЗ[6], де його, до речі, теж немає; 2) нормативний припис щодо представників окремих професій, котрі підлягають обов'язковому щепленню від COVID-19, також є актом підзаконним, це – наказ МОЗ України [7]; 3) Конституція України[8], Кодекс законів про працю[9] й інші закони України, так само, як і Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950р.)[10], ратифікована Україною ще в липні 1997р.[11] містять заборони на: дискримінацію за будь-

якими ознаками, гарантуючи кожному рівність перед законом; на обмеження прав і свобод людини підзаконними актами, допускаючи таку можливість тільки на рівні закону, й додатково обтяжуючи такі випадки вимогою жорстко дотримуватися сукупності ознак, що її дозволяють.

Для більшої переконливості наведених аргументів зробимо ще посилання на вітчизняну судову практику, зокрема на Рішення Жмеринського міського районного суду Вінницької області від 16.12.2021 р. у справі 130/3232/21, який встановив, що «відсторонення від роботи є втручанням у право людини на працю та право заробляти працею на життя шляхом його обмеження… таке втручання дозволено виключно законами України, а не підзаконними актами, до яких належать Постанова КМУ і Наказ МОЗ»[12] і задовольнив вимогу позивачки щодо визнання незаконним наказу щодо відсторонення її від роботи та поновлення на ній.

Варто зауважити, що це – не єдине судове Рішення, яке констатує протиправність обов'язкової вакцинації. Аналогічне Рішення було ухвалено Роменським міськрайонним судом Сумської області у справі № 585/3294/21 від 06.12.2021 р.[13].

Таким чином, з вище наведеного випливає, що обов'язкова вакцинація від COVID-19 належним чином не оформлена в чинному законодавстві України, а тому її варто вважати такою, що порушує права людини, підтвердженням чому також є й національна судова практика.

---

1. Це сталося 11 березня 2020 року. Детальніше див.: Голова ВООЗ оголосив пандемію корона вірусу URL: https:// https://www.slovoidilo.ua/2020/03/11/novyna/svit/holova-vooz-oholosyv-pandemiyu-koronavirusu

2. Див.: ВООЗ пояснила причини оголошення пандемії Covid-19// https://www.slovoidilo.ua/2020/03/12/novyna/svit/vooz-poyasnyla-prychyny-oholoshennya-pandemiyi-covid-19

3. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 (із змінами і доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-п.

4. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06 квітня 2000 року № 1645-III. БД «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text.

5. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 року № 4004-XII. БД «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text.

6. Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів: Наказ МОЗ України від 16 вересня 2011 року № 595. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-11#Text.

7. Про затвердження Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням: Наказ МОЗ України від 04 жовтня 2021 року № 2153. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1306-21#Text.

8. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text.

9. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII.

Відомості Верховної Ради УРСР. 1971.

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

11. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 N 475/97-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text.

12. Рішення Жмеринського міського районного суду Вінницької області від 16 грудня 2021 року у справі № 130/3232/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/102053759.

13. Рішення Роменського міського районного суду Сумської області від 06 грудня 2021 року у справі № 585/3294/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/101766456.

Олександр БІДЕЙ
доцент кафедри права
факультету економіки та права,
кандидат юридичних наук, доцент
Тетяна М'ЯСОЇДОВА
здобувач вищої освіти за першим
(бакалаврським) рівнем
спеціальності 081 Право
Міжнародного класичного
університету імені Пилипа Орлика
(м. Миколаїв)

ІННОВАЦІЙНІ КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОДАТКУ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДЯН ТА ІНШИХ СОЦІОСУБ'ЄКТІВ У КОНТЕКСТІ ДІЇ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА: ЧАСТИНА 1

З метою реалізації інноваційних підходів щодо докорінного реформування сутності, функцій та системи антиделіктних органів та відповідного забезпечення дотримання правового статусу громадян та інших соціосуб'єктів у контексті неухильної дії принципу верховенства права відповідно до вимог ч. 1 ст. 8 Конституції України [3] та п. 57 розд. IV Доповіді Венеціанської комісії «Верховенство права» [1] О. Кириченко та інші представники наукової школи юриспруденції професора Аланкіра розробили інноваційні редакції 13 статей перспективного Конституційного кодексу України, а також будь-якої іншої країни світу [2, с. 68-84 та ін], з яких у даній публікації більш доцільно спричинити подальшу наукову апробацію наступну:

І. «Склад соціосуб'єктів», що в порядку пояснення понять та

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА: ДОКТРИНА І ПРАКТИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ВИКЛИКІВ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної
конференції

(25 лютого 2022 року, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

THE RULE OF LAW: DOCTRINE AND PRACTICE IN TODAY'S GLOBAL CHALLENGES

Theses of International
scientific and practical conference

(February 25, 2022, Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs)

Дніпро
2022

УДК 34+351
В 36

Рекомендовано до опублікування та поширення через Інтернет науково-методичною радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (протокол № 7 від 23.03.2022)

В 36 Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лют. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 744 с.

ISBN 978-617-8032-53-1

Збірник містить матеріали однойменної науково-практичної конференції, у якій взяли участь науковці, викладачі та здобувачі вищих навчальних закладів і наукових установ України та зарубіжжя.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та в освітньому процесі спеціалізованих ЗВО, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

Матеріали опубліковано у авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

д-р юрид. наук, доц. **А. Є. Фоменко** *(голова)*; д-р юрид. наук, проф. **Л. Р. Наливайко** (*заст. голови*); д-р юрид. наук, проф. **О. С. Юнін**; д-р юрид. наук, доц. **В. М. Савіщенко**; д-р філос. наук, проф. **О. В. Халапсіс;** д-р юрид. наук, проф. **В. В. Шаблистий**; д-р наук з держ. упр., проф. **С. О. Шевченко**; канд. юрид. наук, доц. **В. Я. Киян**; канд. юрид. наук, доц. **Л. В. Межевська** *(відп. секретар)*.

ISBN 978-617-8032-53-1

© Автори, 2022
© ДДУВС, 2022

Туренко О. С.
Альтруїзм як чинник існування публічної
сфери українського суспільства 134

Уварова Н. В.
До проблеми забезпечення рівності
трудових прав громадян України 136

Харламов М. І.
Становлення принципу верховенства права у галузі
пожежної охорони в Україні у 1920-х роках 139

Хрідочкін А. В.
«Публічне управління» та «державне управління»: співвідношення
понять у сучасній вітчизняній доктрині адміністративного права 141

Царьова І. В.
Медіатизація юридичного дискурсу 144

Ярошевська Т. В.
Шляхи імплементації міжнародних та європейських норм
захисту прав людини в законодавство України 146

Анакіна Т. М., Зіняк Л. В.
Верховенство права як фундаментальна цінність
Європейського Союзу 150

Анісімова М. Ф., Мухін І. М.
Проблеми забезпечення прав людини
в Україні в умовах пандемії COVID-19 154

Бідей О. М., М'ясоїдова Т. М.
Інноваційні конституційні основи забезпечення
додатку правового статусу громадян та інших соціосуб'єктів
у контексті дії принципу верховенства права: частина 1 157

Бідей О. М., Балогланова О. А.
Інноваційні конституційні основи забезпечення
додатку правового статусу громадян та інших соціосуб'єктів
у контексті дії принципу верховенства права: частина 2 159

Наукове видання

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА: ДОКТРИНА І ПРАКТИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ВИКЛИКІВ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної
конференції

(25 лютого 2022 року, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Редактори, оригінал-макет:
Коваленко Марченкова Є. В., Самотуга А. В.

Редактор *Подворчан А. З.*

Відп. за випуск *Межевська Л. В.*

Підп. до друку 29.03.2022 р. Формат 60х84/16. Гарнітура – Times.
Друк трафаретний (RISO), цифровий. Папір офісний. Ум.-друк. арк. 45,73.
Обл.-вид. арк. 46,49. Тираж 50 прим. Зам. № 03/22-зб

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018